

Dosarul nr. 2ra-680/20

Prima instanță: (Judecătoria Bălți, sediul Central) Al. Roșca
Instanța de apel: (Curtea de Apel Bălți) Iu. Grosu, A. Gureu, Al. Ciobanu

D E C I Z I E

27 mai 2020

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Dumitru Mardari

examinând recursul declarat de către Lavric Nicolai,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Lavric Nicolai
împotriva lui Gorina Valeriu, Gorina Svetlana, intervenienți accesorii Gorina
Octavian și Gorina Ion cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și
anularea contractelor de donație,
împotriva deciziei din 21 noiembrie 2019 a Curții de Apel Bălți, prin care s-a
admis apelul declarat de Gorina Valeriu, Gorina Svetlana, Gorina Octavian și Gorina
Ion, s-a casat hotărârea din 29 martie 2019 a Judecătoriei Bălți, sediul Central și s-a
emis o nouă hotărâre,

c o n s t a t ă:

La 06 iulie 2017, Lavric Valeriu a depus cerere de chemare în judecată
împotriva lui Gorina Valeriu, Gorina Svetlana cu privire la încasarea datoriei,
dobânzii de întârziere și anularea contractelor de donație.

În motivarea acțiunii, Lavric Nicolai a menționat că în baza recipiselor din
01 septembrie 2014 și 01 iunie 2015, împreună cu soția, Levcenco Parascovia, i-au
împrumutat lui Gorina Valeriu și Gorina Svetlana suma de 20 100 euro și respectiv
20 000 euro.

Reclamantul a invocat că termenul de restituire a sumelor respective nu a fost
stabilit, aceste sume urmând a fi restituite la solicitare.

Astfel la 25 august 2016, în scopul soluționării amiabile a litigiului pe cale
extrajudiciară, a expediat în adresa pârâților pretenția privind restituirea sumei de
40 100 euro, însă în termenul stabilit, datoria nu a fost restituită integral, în perioada
anului 2016, pârâții i-au restituit doar suma de 5 000 euro.

Reclamantul Lavric Nicolai a solicitat încasarea de la Gorina Valeriu, Gorina
Svetlana a sumei de 717 500 lei cu titlu de datorie și încasarea cheltuielilor de
judecată.

La 06 iulie 2017, Gorina Valeriu și Gorina Svetlana au depus cerere reconvențională împotriva lui Lavric Nicolae cu privire la anularea contractului de împrumut (f.d.63-64 Vol. I).

Prin încheierea din 21 decembrie 2017 a Judecătorei Bălți, sediul Central, s-a restituit cererea reconvențională depusă de Gorina Valeriu și Gorina Svetlana (f.d. 50 Vol. I).

Prin decizia din 03 aprilie 2018 a Curții de Apel Bălți s-a respins recursul declarat de Gorina Valeriu și Gorina Svetlana și s-a menținut încheierea din 21 decembrie 2017 a Judecătorei Bălți, sediul Central (f.d. 76-77).

La 07 septembrie 2018 și 08 noiembrie 2018, Lavric Nicolae a depus cereri de completare a cerințelor (f.d. 85, 108 Vol. I).

În motivarea cererilor de completare a cerințelor, Lavric Nicolae a invocat că în baza recipisei din 01 septembrie 2012, împreună cu soția Levcenco Parascovia, i-au acordat lui Gorina Valeriu și Gorina Svetlana un împrumut în mărime de 15 340 de euro pe un termen de un an.

De asemenea, a reiterat că după data de 01 septembrie 2013, pârâții au beneficiat adăugător de un împrumut de 5 760 de euro, astfel suma datorată a constituit 20 100 euro, fapt confirmat prin recipisa din 01 septembrie 2014.

Totodată, a invocat că pârâții urmau să-i gajeze casa de locuit situată pe str. P. Movilă 31 municipiul Bălți sau loturile de teren plantate cu livadă de nuci, situate în satul Recea, raionul Rîșcani.

Însă, la scurt timp după acordarea împrumutului, pârâții în temeiul contractelor de donație nr. 3673 și nr. 3675 din 23 aprilie 2015, au donat lui Gorina Octavian și Gorina Ion terenurile cu nr. cadastrale XXXXX și XXXXX, situate în satul Recea, raionul Rîșcani.

Astfel reclamantul a relatat că pârâții intenționat au donat bunurile pentru a face imposibilă o eventuală urmărire a bunurilor respective în vederea stingerii datoriilor, contractele de donație fiind acte juridice fictive.

Lavric Nicolae a solicitat recunoașterea nulității contractelor de donație nr. 3673 și nr. 3675, încheiate între Gorina Valeriu, Gorina Svetlana și Gorina Octavia, Gorina Ion la 23 aprilie 2015.

La 07 septembrie 2018, Lavric Nicolae a depus cerere de completare a cerințelor, indicând în calitate de intervenienți accesorii Gorina Octavian și Gorina Ion (f.d. 194-196 Vol. I), prin care a solicitat suplimentar încasarea de la Gorina Valeriu și Gorina Svetlana a sumei de 252 138,33 de lei cu titlu de dobândă de întârziere.

Prin hotărârea din 29 martie 2019 a Judecătorei Bălți, sediul Central, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Lavric Nicolae.

S-a încasat în mod solidar de la Gorina Valeriu și Gorina Svetlana în beneficiul lui Lavric Nicolae suma de 34 975 de euro, conform cursului Băncii Naționale a Moldovei la momentul executării hotărârii și suma de 252 138,33 de lei cu titlu de dobândă de întârziere.

S-a anulat contractul de donație nr. 3673 din 23 aprilie 2015, încheiat între Gorina Valeriu, Gorina Svetlana și Gorina Octavian.

S-a anulat contractul de donație nr. 3675 din 23 aprilie 2015, încheiat între Gorina Valeriu, Gorina Svetlana și Gorina Ion.

S-a încasat în mod solidar de la Gorina Valeriu și Gorina Svetlana în beneficiul lui Lavric Nicolae suma de 10 000 lei cu titlu de taxă de stat.

S-a încasat în mod solidar de la Gorina Valeriu și Gorina Svetlana în beneficiul sumei de 11 525 de lei cu titlu de taxă de stat.

Prin decizia din 21 noiembrie 2019 a Curții de Apel Bălți, s-a admis apelul declarat de Gorina Valeriu, Gorina Svetlana, Gorina Ion și Gorina Octavian

S-a casat integral hotărârea din 29 martie 2019 a Judecătorei Bălți, sediul Central și s-a emis o nouă hotărâre, prin care:

S-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Lavric Nicolae împotriva lui Gorina Valeriu și Gorina Svetlana cu privire la încasarea datoriei în baza recipisei eliberată de Levcenco Parascovia, ca fiind neîntemeiată.

S-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Lavric Nicolai împotriva lui Gorina Valeriu, Gorina Svetlana, intervenienți accesorii Gorina Octavian și Gorina Ion cu privire la anularea contractelor de donație, ca fiind neîntemeiată.

S-a scos de pe rol acțiunea lui Lavric Nicolae împotriva Gorina Valeriu și Gorina Svetlana cu privire la încasarea datoriei în baza recipisei din 01 iunie 2015, pe motivul nerespectării procedurii prealabile, stabilite de lege.

La 18 februarie 2020, prin intermediul oficiului poștal, Lavric Nicolae a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii primei instanțe.

Recurentul Lavric Nicolae, în motivarea recursului, a invocat că instanța de apel nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei în fond, precum și faptul că au fost încălcate și aplicate greșit normele de drept material.

Referitor la scoaterea de pe rol a pretenției cu privire la încasarea datoriei în temeiul recipisei din 01 iunie 2015 din motivul nerespectării procedurii prealabile, recurentul a menționat că la materialele cauzei au fost anexate avizele poștale din 20 iunie 2016 și din 26 august 2016, care au fost expediate în adresa pârâților în scopul respectării procedurii prealabile și care au fost înmânate destinatarului.

De asemenea, a relatat că la materialele cauzei nu sunt prezentate probe că semnătura de pe avizele de recepție nu-i aparține lui Gorina Valeriu sau unui alt membru al familiei acestuia.

La fel, a invocat netemeinicia deciziei instanței de apel în partea respingerii pretenției cu privire la încasarea datoriei în temeiul recipisei eliberată de Levcenco Parascovia.

În acest sens, recurentul a specificat că suma respectivă a fost împrumutată fiind în căsătorie cu Levcenco Parascovia.

Mai mult ca atât, la materialele cauzei este anexată declarația de acceptare a succesiunii din 24 iunie 2016 și certificatul de moștenitor legal din 31 ianuarie 2017, din care rezultă că moștenitori legali ai averii Parascoviei Levcenco este împreună cu fiul Levcenco Victor (fiul), care în opinia recurentului urma să fie atras în proces.

În consecință, recurentul a menționat că instanța de fond întemeiată a concluzionat referitor la admiterea acțiunii și a constatat că contractele de donație încheiate în perioada existenței datoriei, poartă un caracter fictiv, prin care s-a urmărit scopul eschivării de la achitarea datoriei.

La 12 martie 2020, prin intermediul oficiului poștal, Levcenco Victor a depus cerere de alăturare la recursul declarat de Lavric Nicolae.

La 31 martie 2020, Gorina Valeriu, Gorina Svetlana, Gorina Octavian și Gorina Ion au depus referință la recursul declarat de Lavric Nicolae, prin care au solicitat să fie considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Bălți a emis dispozitivul deciziei la 21 noiembrie 2019, iar la 23 decembrie 2019, Lavric Nicolae a recepționat decizia motivată a instanței de apel, fapt confirmat prin avizul de recepție (f.d. 44 Vol. II).

Astfel recursul declarat de Lavric Nicolae la 18 februarie 2020, se consideră depus în termenul prevăzut de lege.

Cu referire la cererea lui Levcenco Victor de alăturare la recursul declarat de Lavric Nicolae, Colegiul nu consideră oportun de a se expune în această privință, întrucât nu deține calitatea de parte sau participant la procesul dat, în virtutea cărei ar fi îndreptățit să declare recurs împotriva actului de dispoziție emis de către instanța de apel în cadrul prezentului litigiu.

Prin încheierea din 13 mai 2019 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de către Lavric Nicolae a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Examinând materialele dosarului în raport cu temeiurile cererii de recurs, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul declarat de Lavric Nicolae din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din materialele cauzei rezultă că la 06 iulie 2017, Lavric Nicolae a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Gorina Valeriu și Gorina Svetlana cu privire la încasarea datoriei în mărime totală de 40 100 euro, încasarea dobânzii de întârziere și anularea contractelor de donație.

Drept temei al înaintării pretențiilor cu privire la încasarea datoriei, Lavric Nicolae a anexat recipisa din 01 decembrie 2012, prin care Levcenco Parascovia (soția lui Lavric Nicolae) i-a împrumutat soților Gorina Valeriu și Gorina Svetlana suma de 20 100 euro și recipisa din 01 iunie 2015, prin care soții Gorina Valeriu și Svetlana au împrumutat de la Lavric Nicolae suma de 20 000 euro (f.d. 4-5 Vol. I).

Totodată, Lavric Nicolae a invocat că în anul 2016, pârâții i-au restituit parțial datoria și anume suma de 5 000 euro, astfel datoria fiind de 35 100 euro.

Concomitent, Nicolae Lavric a solicitat recunoașterea nulității contractelor de donație nr. 3673 și nr. 3675, încheiate între Gorina Valeriu, Gorina Svetlana și Gorina Octavia, Gorina Ion la 23 aprilie 2015, invocând faptul că la scurt timp după acordarea împrumutului, pârâții în temeiul contractelor de donație menționate, au donat lui Gorina Octavian și Gorina Ion terenurile cu nr. cadastrale XXXXX și XXXXX, situate în satul Recea, raionul Rîșcani, pentru a face imposibilă o eventuală urmărire a bunurilor respective în vederea stingerii datoriilor, contractele de donație fiind acte juridice fictive.

Prin hotărârea din 29 martie 2019 a Judecătorei Bălți, sediul Central, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Lavric Nicolae.

S-a încasat în mod solidar de la Gorina Valeriu și Gorina Svetlana în beneficiul lui Lavric Nicolae suma de 34 975 de euro, conform cursului Băncii Naționale a Moldovei la momentul executării hotărârii și suma de 252 138,33 de lei cu titlu de dobândă de întârziere.

S-a anulat contractul de donație nr. 3673 din 23 aprilie 2015, încheiat între Gorina Valeriu, Gorina Svetlana și Gorina Octavian.

S-a anulat contractul de donație nr. 3675 din 23 aprilie 2015, încheiat între Gorina Valeriu, Gorina Svetlana și Gorina Ion.

Contestînd cu apel hotărârea primei instanțe, Gorina Valeriu și Gorina Svetlana au invocat ilegalitatea acesteia și anume că la 05 iunie 2016, Levcenco Parascovia a decedat, iar Lavric Nicolae nu a acceptat moștenirea după decesul soției, nefiind prezentat certificatul de moștenitor legal în privința patrimoniului defunctei Levcenco Parascovia, iar prin urmare, Lavric Nicolae nu este în drept de a invoca pretenții față de o eventuală datorie.

Analizînd argumentele apelanților în acest sens, instanța de apel a reținut că anexînd la materialele cauzei doar certificatul de calitate de moștenitor, Lavric Nicolae nu poate pretinde la drepturile succesoriale ale Parascoviei Levcenco, astfel acțiunea înaintată cu privire la încasarea împrumutului acordat de Levcenco Parascovia lui Gorina Valeriu și Gorina Svetlana, poartă un caracter neîntemeiat și nefondat, iar prima instanță eronat a considerat dreptul legal al reclamantului de a pretinde încasarea datoriei potrivit recipisei eliberate de Levcenco Parascovia, adoptînd în acest capăt de acțiune o hotărâre neîntemeiată.

Astfel examinînd cauza în ordine de apel, instanța de apel a admis apelul declarat de Gorina Valeriu, Gorina Svetlana, Gorina Ion și Gorina Octavian, a casat integral hotărârea din 29 martie 2019 a Judecătorei Bălți, sediul Central și a emis o nouă hotărâre, prin care:

S-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Lavric Nicolae împotriva lui Gorina Valeriu și Gorina Svetlana cu privire la încasarea datoriei în baza recipisei eliberată de Levcenco Parascovia, ca fiind neîntemeiată.

S-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Lavric Nicolai împotriva lui Gorina Valeriu, Gorina Svetlana, intervenienți accesorii Gorina Octavian și Gorina Ion cu privire la anularea contractelor de donație, ca fiind neîntemeiată.

S-a scos de pe rol acțiunea lui Lavric Nicolae împotriva Gorina Valeriu și Gorina Svetlana cu privire la încasarea datoriei în baza recipisei din 01 iunie 2015, pe motivul nerespectării procedurii prealabile, stabilite de lege.

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră soluția dată de instanța de apel în prezentul litigiu drept una superficială, fără a elucida următoarele aspecte.

Conform art. 1558 Codul civil (în redacția legii de până la 01 martie 2019), dacă nu s-a făcut dovada existenței unor bunuri în patrimoniul defunctului ori determinarea acestora necesită operațiuni de durată și moștenitorii solicită să li se stabilească numai calitatea, se poate emite certificat de calitate de moștenitor.

În certificatul de calitate de moștenitor se menționează că acesta nu are valoarea unui certificat de moștenitor și că poate fi utilizat numai pentru dobândirea actelor necesare pentru a dovedi existența bunurilor ce compun patrimoniul succesoral, urmând ca certificatul de moștenitor să fie eliberat ulterior. Această calitate poate fi dovedită numai în cazul acceptării în termen a moștenirii, în caz contrar moștenitorul fiind străin de moștenire prin neacceptare.

Conform prevederilor legale enunțate, certificatul de calitate de moștenitor stabilește doar calitatea acestuia, fiind un act care permite valorificarea unor drepturi patrimoniale, inclusiv și prin sesizarea instanțelor de judecată.

În acest context se reiterează, că în cauza Ojog și alții vs Republica Moldova (hotărârea din 18 februarie 2020), Curtea a reținut că persoana care dorește să continue procedura (un membru apropiat al familiei), documentul prezentat și anume, un certificat eliberat de un notar public care atestă că reclamantul este moștenitor, este suficient în acest sens.

Deci, instanța de apel, contrar normelor de drept menționate, eronat a reținut că certificatul de calitate de moștenitor nu-i oferă dreptul lui Lavric Nicolae de a sesiza instanța de judecată referitor la valorificarea unui drept în privința bunurilor ce compun patrimoniul succesoral după decesul soției (Parascoviei Levenco).

În contextul dat, instanța de recurs reține că, cele descrise cert indică asupra faptului că, la examinarea cauzei în instanța de apel, nu a fost supusă controlului temeinicia și corectitudinea soluției date de prima instanță prin prisma prevederilor legale.

Cu referire la pretenția ce ține de încasarea datoriei în temeiul recipisei din 01 iunie 2015, instanța de apel a constatat că la materialele cauzei, reclamantul a anexat avizele de recepție din 21 iunie 2016 și 26 august 2016 privind expedierea pretențiilor în adresa lui Gorina Valeriu și Gorina Svetlana, însă pe avizele respective lipsește semnătura pârâților, dispunând scoaterea de pe rol a acțiunii din motivul nerespectării procedurii prealabile de soluționare a litigiului.

La caz, se constată că la materialele cauzei a fost anexat avizul de recepție din 21 iunie 2016 (referitor la pretenția cu privire la restituirea împrumutului) și avizul de recepție din 26 august 2016 (pretenția cu privire la încasarea dobânzii de întârziere) (f.d. 174-177 Vol. I).

Totodată, din extrasul Sistemului informațional, eliberat de ÎS ”Poșta Moldovei”, rezultă cu certitudine faptul că pretențiile expediate în adresa soților Gorina au fost recepționate de către ultimii la data de 21 iunie 2016 și 26 august 2016 (f.d. 59-60 Vol. II).

Prin urmare, este prematură soluția instanței de apel privind scoaterea de pe rol a acțiunii înaintată de Lavric Nicolae privind încasarea datoriei potrivit recipisei din 01 iunie 2015, pe motivul nerespectării procedurii prealabile.

În circumstanțele enunțate și în contextul normelor de drept citate supra, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că decizia instanței de apel nu satisface criteriile legalității și temeiniciei unui act judecătoresc, deoarece nu conține o argumentare clară din care să rezulte certitudinea adoptării soluției la care s-a ajuns, având o motivare superficială, fără a fi abordate toate aspectele importante în speță.

În acest sens, este de observat și faptul că deși la examinarea cauzei în instanța de fond, prin referința depusă, se reflectă poziția părților asupra pretențiilor din acțiune, prin care au recunoscut parțial temeinicia acțiunii înaintată în mărime de 17 875 de euro, în temeiul recipisei din 01 iunie 2015 (f.d. 118-120 Vol. I), aceste declarații au rămas fără o apreciere clară din partea instanței de apel.

Prin urmare, circumstanțele descrise sunt apreciate drept o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, iar cele constatate indică la examinarea superficială a circumstanțelor cauzei, fără a fi supusă controlului temeinicia și corectitudinea soluției date de prima instanță.

Având în vedere cele menționate și ținând cont de faptul că instanța de recurs este în imposibilitate de a corecta eroarea judiciară, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Lavric Nicolae, de a casa integral decizia din 21 noiembrie 2019 a Curții de Apel Bălți și de a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și, reexaminând cauza, să emită o hotărâre legală și întemeiată.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Lavric Nicolae.

Se casează integral decizia din 21 noiembrie 2019 a Curții de Apel Bălți, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Lavric Nicolai împotriva lui Gorina Valeriu, Gorina Svetlana, intervenienți accesorii Gorina Octavian și Gorina Ion cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și anularea contractelor de donației, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Dumitru Mardari